

Tlumochník řeči těla

Na okraji medicíny stála před více než třiceti lety rehabilitace, kterou začal studovat, protože jako úspěšný sportovní gymnasta intuitivně cítil, jak tělu ulevit. Dnes je fyzioterapie zásluhou profesora PAVLA KOLÁŘE (54) prestižním oborem a on sám ve světě i doma jejím guruem. Kde si medicína neví rady, povolává se charizmatický muž menšího vzrůstu, s plachým pohledem a zázračnými rukama, o kterých by on sám řekl, že jsou zrcadlem tréninku smyslů. Lidem pohyb vrací, sobě ale nedokáže. Svou Bechtěrevovou nemocí ale neonemocněl. Respektuje ji, ale nepřipouští si ji. Bolest považuje za cestu k řešení problému, nikoliv důvod k úzkosti.

**„BOLEST MÁ ČASTO
I SOCIÁLNÍ KONTEXT...“**

■ **Přikývl jste kdysi v rozhovoru, že jste byl hyperaktivní dítě. Jak si vás mám představit?**

Byl jsem živé dítě, ale zase ne moc zlobivé. Tehdy to našťásti nebyla ještě žádná diagnóza na rozdíl ode dneška, kdy jsou děti až příliš zařazované do abnormalit, a dokonce v Americe kvůli tomu i psychiatricky medikovány. Věřím ale tomu, že jsme natolik zdravá společnost, že se tlaku farmaceutických firem ubráníme a zůstaneme u přirozeného vývoje dítěte.

■ **Jak se chovalo živé, hodné dítě?**

Lítal jsem stále někde venku, hráli jsme fotbal nebo hokej na rybníku a největším trestem pro nás bylo, když nás rodiče zaháněli domů. Dneska je to trošku opačně. Děti musíme honit ven.

■ **Vím, že na takový životní styl poměrně zehráte, to proto, že může mít fatální následky pro rozvoj dítěte?**

Zda budou fatální, se neodvažuji říci. Ony ty mobility a počítače mají také něco do sebe. Rozvíjejí zase jiné schopnosti. A ruku na srdce, občas to kritizujeme jen proto, že tomu nerozumíme. Problém je, že vzniká až chorobná závislost, způsobující deprivaci v mezilidské komunikaci a beroucí nám dostatek pohybu. Což vede k nárůstu počtu obezích mladých lidí a hlavně: člověk nemá dostatečnou možnost poznat sám sebe. Chybí mu tělesný prožitek a tím se oslabuje funkce, která člověku umožňuje předcházet celé řadě tělesných problémů a vypořádat se tak s nimi sám bez pomoci medicíny. Pro takové situace totiž nepotřebujeme

trénovat jen svaly, ale i náš pohybový mozek.

■ **Ted' mluvíte nejen ze své profesní zkušenosti, ale i lidské, předpokládám, protože jste si jako československý šampion ve sportovní gymnastice, kterou vám v devíti letech vybrala maminka, tvrdá to odpůrkyňě fotbalu, bolesti užil až až. Přece jen devět zlomenin...**

Víte, abyste dosáhla ve sportu úspěchu, musíte pro něj být vybavena. To znamená mít talent spojený s rychlostními, koordinačními, silovými či vytrvalostními předpoklady, ale i hodně vůle a pracovitosti a také psychické otužilosti. K tomu ještě připočtete anatomickou vybavenost, jako je potřebný tvar kloubů. Podle něj se dá dokonce určit, pro který sport máte větší či menší předpo-

„**Draze léčíme de facto zdravé lidi na úkor nemocných.**“

klady. Mé přednostní věno pro gymnastiku bylo v koordinačních schopnostech, ale právě kvůli nevýhodnému postavení ramenních kloubů a předloktí jsem měl proti ostatním v některých cvičeních méně síly. Odtud pramenily chyby a celá řada zdravotních problémů, které nebyly náhodné.

■ **Bylo to pro vás frustrující?**

Trochu frustrující to bylo. Pravý důvod jsem tehdy samozřejmě nevěděl, tak jsem se to snažil dohnat vůlí a pracovitostí. To ale

„Sportovci dokážou dobře vnímat své tělo. Hodně jsem se inspiroval způsobem jejich tréninku a vnímáním pohybu,“ řekl Pavel Kolář.

nešlo. Proto taky dneska vím, že mé rozhodnutí skončit se závodním sportem po vojně, s ohledem na možné zdravotní důsledky v pozdějším věku, bylo správné. Někomu vrcholová zátěž neublíží, ale jiný za ni zaplatí daň a dřív nebo později se zdravotní problémy přihlásí.

■ **Vy sám jste byl natolik uvědomělý, abyste ukončil sportovní kariéru s ohledem na to, co je ještě na míle vzdáleno?**

Ne, to vůbec ne. Riziko si v tom věku neuvědomuje nikdo. Sportovce moc nezajímá a neřeší, co bude v padesáti, chce být úspěšný teď. I mně je zatěžko rozmítovat mladým lidem, u kterých už dneska vím, že budou mít v budoucnu problémy, aby s vrcholovým sportem skončili. Spíš se snažím je informovat tak, aby si uvědomili, že taková daň přijde. A proto nešlo ani u mě o konfrontaci s tím, co bude. Já jen viděl, že energie, kterou bych dával do tréninku, by stejně neměla vyústit v to, že bych bodoval ve světové špičce. Tudíž bylo lepší přeshaltovat ji do vzdělání a ponechat si volné ruce i pro ostatní sporty.

■ **To zní, jako byste byl vzorný mladý muž. Kde ve vašem životě studenta rehabilitace na Fakultě tělesné výchovy a sportu byly mejdany, hospody a jiné radovánky?**

Já rozhodně nepatřím k těm, co seděli jen v knihovně a učili se. Na škole jsme zvládli

všechno. Člověk měl prostě víc energie. Měl jsem štěstí na kruh, byli jsme spolu pořád, a i na večírcích jsme dost často sklouzli k debatám o tématech z našeho oboru. Mohli za to naši profesori. Tehdy totiž byla na vrcholu jedna velmi silná generace, která znamenala hodně v celém světě a která zformovala určitý směr léčebné rehabilitace. Patřili do ní profesori Vojta, Lewit, Janda nebo docent Věle, a dodnes, když se v Americe řekne Pražská škola, všichni zasvěcení vědí, o čem se mluví. To oni nás jako studenty silně ovlivnili a nás náš obor prostě chytnul. Žili jsme jím. A to i přesto, že v té době byl u nás úplně v plenkách, moc se o něm nevědělo a stál zcela na okraji medicíny.

■ **Moment, traduje se, že výběr studia byl pro vás jasnou volbou, jakýmsi předurčeným osudem. Přece ale o „Popelce“, ze které se až vaším přičiněním stala královna fyzioterapie, jste toho tenkrát mnoho vědět nemohl...**

Zdaleka to nebyla jasná volba. Já v dorostneckém a juniorském věku podřizoval skoro všechno sportu, a proto jsem chtěl jít na školu, která by tak trochu umožňovala skloubit

Foto: Jan Zátorský / MAFRA, ČTK

V Praze na Chodově otevřel Pavel Kolář v roce 2012 Centrum pohybové medicíny Pavla Koláře, kde propojuje klinickou praxi s vědeckým výzkumem.

studium a trénink. Jenže paradoxně FTVS, kde v té době nebyl obor rehabilitace ještě ani otevřen, byla v tomto ohledu prakticky jednou z nejhorsších škol. Musela jste jezdit na kurzy a musela jste plnit spoustu povinností, které vám neumožňovaly vrcholový trénink ani přes individuální plán. Proto jsem se hlásil stejně jako mí dva kamarádi gymnasté na práva, kde podle zkušeností byla šance trénovat přece jenom přívětivější.

■ **Jenomže to se nenaplnilo. Bud' jste příjmačky neudělal, což si nemyslím, nebo se mohlo stát jediné: hlásil jste se, ale nešel na zkoušky a raději narukoval...**

Nešel jsem na zkoušky, protože mi zaprvé vadila tehdejší příliš velká prodchnutost práv s komunistickou ideologií a zadruhé jsem cítil, že pro tu profesi nemám talent. Proto jsem se rozhodl, že bych ještě pokračoval ve sportu a šel na dva roky na vojnu, kde jsem mohl trénovat.

■ **Proč nakonec přece jen rehabilitace?**

Protože jsem díky gymnastice rozuměl trochu pohybu a uvědomoval si, sice víc intuitivně, jak významnou roli hraje pohyb při vzniku i léčbě různých problémů. Věděl jsem z vlastní zkušenosti, jak moc si člověk může pomoci sám. Intuitivně jsem cítil, co udělat, když mě někde něco bolí, jak to kompenzovat a zda si dopřát víc klidu nebo naopak řešit problém aktivně. A pak jsem taky na vlastní kůži zažil, jak moc se medicínský přístup může lišit. Dostal jsem

se třeba k paní Mojžíšové nebo k doktoru Mračnovi v Bratislavě, jejichž přístupy sice nebyly úplně standardní, nicméně já kolikrát po pár měsících obtíží mohl v krátké době cvičit a trénovat.

■ **I o vás lidé rádi mluví jako o mágovi, jehož ruce léčí. Ač to nerad přijímáte, skutečně jste u sebe v nějakou dobu objevil jiné smyslové nadání?**

Každý jsme nějak nadaný a každý z nás máme trochu jinou emoční empatii pro různé věci. Proto si nemyslím, že jde u mě o něco zázračného. Já si jen vybral obor, pro který mám možná nějaké předpoklady. Je to stejné, jako když máte dobrého muzikanta nebo dobrého chirurga. Nebo sportovce. Ne každý si vybere nebo vůbec může vybrat obor, ke kterému by měl nadání, a tahlle propast se studiem nedá dohnat. Třeba

„Onemocnět se dá i špatnou informací.“

taková paní Mojžíšová měla naprosto minimální vzdělání, žádné medicínské, ale o to více využívala svého nadání – intuice a senzitivity.

■ **Co využíváte vy?**

Snažil jsem se propojit obojí. Trénoval jsem své smysly, to znamená, že jsem se nau-

▲ Fyzioterapeut Pavel Kolář pečuje i o české fotbalisty. Ještě než ukončil reprezentační kariéru, tak se staral i o gólmána Petra Čecha. Jeho zdravotní stav s ním často konzultoval lékař týmu Petr Krejčí (uprostřed).

čil vnímat jak palpačně (*pohmatem bříšky prstů, pozn. red.*), tak pozorováním. Každá porucha i onemocnění má totiž své vyjádření ve svalovém napětí, reflexech, změnách funkční pohyblivosti, ale i třeba v kožních projevech, jako je zbarvení, potivost, citlivost kůže a mnoho dalšího. My tak vyšetřujeme jakousi řeč těla a také pacientovo mimovolní pohybové chování – mikrogripsy, mimovolní pohyby nohou, očí a tak dále. Správné je číst, je předpoklad, který potřebujete ke klinické diagnostice. Jenomže to nestačí. Potřebujete i širší medicínské znalosti z oborů, které se do pohybových problémů promítají.

■ **Což vy považujete za absolutně spojené nádoby, jakési know-how?**

Aby ne! Víte, zatím stále převládá určité zjednodušené myšlení: někde mě něco bolí a tam je i příčina bolesti. Přijdete s bolavými zády, najde se nález na ploténce a přisoudí se mu příčina obtíží. Ale ten nález byl většinou dříve, než bolesti vznikly, a zůstane tam, i když nám obtíže ustoupí. To proto, že nález se pouze odkryl jako křehké místo, ale nebyl jeho primárním zdrojem. Proto je třeba vždy vyšetřovat v kontextu – neurologickém, metabolickém, mikrobiologickém, psychologickém, imunologickém a jiném. Vždyť bolest má často i sociální kontext. Někdy je z ní nutné vyčíst i pacientův životní příběh, jeho sociální pozadí a vše ostatní, co může hrát roli v etiologii a pozadí jeho onemocnění. Pohybový systém a jeho poruchy zkrátka integrují více oborů, a proto já hodně prosazuji, aby vznikaly kliniky nejen oborově specializované, ale i takové, které jsou vystavěny na týmu lékařů různých specializací, jako jsou například spinální jednotky, iktová centra nebo centra pohybové medicíny. Pro-

▲ Na jeho um nedá dopustit ani hokejista Jaromír Jágr, o němž Kolář říká: „Jeho schopnost vnímat tělo, váhu a pohyb je daleko lepší než u ostatních. Když mu dáte pět hokejek s napsaním a pět bez napsí, po střelbě vám rozdělí, jaká byla jaká, aniž je viděl.“

to jsem taky zůstal v nemocnici. Potřeboval jsem mít aktuální medicínské vzdělání a zůstat v kontaktu s medicínou.

■ **A proto jste odmítl i velmi lukrativní nabídky z USA?**

Dostal jsem dost různých nabídek ve světě, které by asi byly finančně lukrativní, ale nespĺňovaly to, o čem mluvím. Nejde o to, jestli za to dostanete větší peníze, ale o to, že můžete dělat svou práci podle své představy. Můj obor není jen o mně, ale i o spolupráci. Sám nedokážu zdaleka tolik, jako když jsem s kolegy integrován do nějakého medicínského celku.

■ **Mimochodem ze stejného důvodu jste kritikem „bytových jednotek“, kde se dnes hojně fyzioterapie dělá?**

Ano, považují to za chybu pro budoucnost. Rehabilitační medicína nemá vysoké finanční nároky na vybavení, a tak si řada fyzioterapeutů krátce po škole otevírá v různě předělaných bytech své soukromé praxe. Přitom rehabilitační léčba se nesmí vyčleňovat z medicíny, jako se to stalo třeba chiropraxi v Americe. Chiropraktici si začali otevírat své ordinace v obchodních domech, a teď v nich za padesát dolarů lámou lidem krky bez jakékoli návaznosti na ortopedii, internu, rehabilitaci. Jejich povědomí o širší medicíně zcela krmí a vše podřizují výkonům.

■ **Na rozdíl od dobrých fyzioterapeutů?**

Ano, ale i ti narážejí. Víte, medicína celou řadu onemocnění léčí v somatické formě, řeší pacienta jako pasivní objekt a není v ní doceněna jeho aktivní role ani jeho subjektivní prostor. Člověka bolí záda, tak mu dáme prášky na bolest a nezajímá nás už, že ztratil práci a rozvádí se. Najdeme vysoký cholesterol? Tak na to dáme léky. Najdeme vysoký cukr, protože se dotýčný přejídá, tak budeme

▲ Na „zlaté ručičky“ nejnámějšího fyzioterapeuta v zemi spoléhá i spousta dalších českých sportovních hvězd. Na fotce s fenomenálním oštěpařem Janem Železným, kterému radil s postavením jazyka při hodech. „Postavení jazyka nebo čelisti přesně zapadá do kontextu globální pohybové funkce.“

léčit cukr. A třeba takový pohyb a jeho modulace zůstávají zcela na okraji medicíny.

■ **Co by pohyb dokázal?**

Pohybová zátěž má vliv na všechny systémy – metabolický, kardiovaskulární, respirační, imunitní a centrální. V medicíně by měla mít podobné vymezení a váhu jako farmakologie, vždyť protektivní (*ochranný,*

„Viděl jsem fatální dopad stejného onemocnění u strýce.“

pozn. red.) účinek pohybové aktivity snižuje nemocnost a úmrtnost téměř o čtyřicet procent proti lidem, kteří mají sedavý způsob života. Jenomže problém je, že farmakologie vydělává a tohle nikoliv. Nehledě na

to, že vyhazujeme strašně moc peněz za to, co by si člověk měl ovlivnit svojí primární prevencí na pohybu založenou. Pak to dopadá tak, že drazé léčíme de facto zdravé lidi na úkor těch, kteří jsou skutečně nemocní a kde má solidarita smysl.

■ **Není vám občas smutno právě z toho, že vaše průkopnictví naráží stále znovu na překážky, lhostejno, zda jde o zkosnatělost myšlení nebo byznys?**

Inu, musíte takový stav respektovat. Někdy máte seminář nebo kurz a odcházíte s pocitem, že se vám zdařilo navodit pochopení, ale pak je další den, lidé jdou do práce, do normálního stereotypu a ta zapuštěná informace vymizí. Ale vždycky už je nějaké semínko zaseté a nějakým způsobem potom rozkvete. Člověk musí být trpělivý, a nesmí si myslet, že on jediný má pravdu.

■ **Možná se ve vašem trpělivém přístupu zrcadlí i téměř celoživotní potyčka s chronickým onemocněním páteře. Řekněte,**

▼ **O prezidenta Václava Havla pečoval dvacet let. „Jsem asi jeden z mála, kdo si s ním zaspotoval. Na dovolené na Kanárských ostrovech jsem s ním hrál tenis, basket a fotbal,“ podotkl profesor Kolář.**

▲ V červnu společně s podnikatelkou Ivanou Trumpovou a zpěvákem Karlem Gottem převzal cenu Ambassador České republiky pro osobnosti, které se svými profesními úspěchy zasloužily o věhlas země.

s touhle výbavou - schopností sebereflexe těla, empatií, intuicí a odbornými znalostmi - jste si Bechtěrevovou chorobou diagnostikoval sám?

Nepoznal jsem ji, jen jsem vnímal problémy a taky to, jak se k nim intuitivně stavět, aby se tolik nezhoršovaly. To je, jako když máte květinu, a netušíte, co jí je, ale víte, že když jí trochu víc zalejete, vadne, zatímco dáte-li jí vody méně, vzchopí se, stejně jako odnese-li ji z průvanu nebo ze slunce. Pracujete zkrátka s vjemovou symptomatologií.

■ **K čemu vás vaše vjemy vedou?**

Já nedokážu své onemocnění vyléčit, to nejde, a ani se o to nesnažím. Snažím se ale zmírnit příznaky. Víc než cvičení, které je taky důležité, mi ale pomáhá hluboká relaxace. Přes ni dokážete snížit vnitřní napětí, a dokonce jste schopni ovlivnit i vegetativní a imunitní funkce lépe než cvičením. Jenomže relaxace je věc natolik prožitková, že ji nemůžete úplně předat. Nikdo jiný k ní nemá klíč. Každý si k takovému stavu musí dojít sám, odborník ho může jen vést.

■ **Má člověk vždycky šanci na správný princip přijít?**

Jak kdo. Někdo má větší předpoklad mít určitou empatii k onemocnění, někdo menší. Někdy ale není důležité pacienta léčit, jako ho spíš vést ve vnitřních pocitech, jak se s nemocí poprat. Víte, onemocnět se dá i špatnou informací. Stačí, aby někdo na odborném postu řekl, že nález, který máte, ohrožuje váš stav, a vy skutečně prostřednictvím úzkosti onemocníte nejen subjektivně, ale i objektivně.

■ **Vy jste diagnózu jako mladík neslyšel. Jak vaše nemoc začala?**

Tenkrát, to bylo ještě na vysoké, mě hodně bolela záda. Sotva jsem chodil a klidně tři

▲ **Při vyšetřování pacientů se Pavel Kolář spoléhá na svoje smysly. Pozorování a vyšetření rukou jsou prý v některých případech přesnější než moderní metody. „Nejde o vnímání nějaké energie nebo o nadpřirozeno. Mám možná lepší kinestézi, to znamená schopnost vnímat své tělo a odezírat z pohybu i na druhých.“**

měsíce kulhal. Taky jsem trpěl záněty očí. Nebo mě půl roku, to už bylo na vojně, bolela achilovka, která byla pořád oteklá a zánět i přes veškerou léčbu neustupoval. Dávali mi obstríky, protože to vypadalo, jako bych si ji natáhl při gymnastice. Nikdo neuvažoval v jiném kontextu. Ani já ne.

„S nemocí ale nesmíte žít ve strachu.“

■ **Kdy u vás padla diagnóza?**

Asi ve třiceti letech. Důležité bylo, že jsem jí ne onemocněl. Nebyl jsem z ní úzkostný, i když jsem viděl fatální dopad stejného onemocnění u mého strýce. On měl hodně těžkou formu a prakticky předčasně zemřel na komplikace s tím spojené. Chci tím říct, že s nemocí nesmíte žít ve strachu. Nesmí se stát centrem vašeho dění, jinak jí dáte prostor a špatně to dopadne. Proto já nikdy nepřestal pracovat ani sportovat.

■ **Cítíte nějaké limity kvůli své chorobě?**

Nepřipouštím si je. Ale samozřejmě že flexibilita mého gymnastického období je pryč.

■ **Když vám nabídnu soud, že svou nemoc ignorujete, tak s ním souhlasit nebudete...**

Ne, já ji respektuji, jen si ji nepřipouštím.

■ **To podle mě znamená jediné - jdete přes bolest.**

Mívám období, kdy sotva dojdou do práce. Střídá se však s takovými, kdy mě to tolik neobtěžuje. Největší bolesti se ozývají ráno, ale nesmí mě dohnat k úzkosti. Člověk nikdy nesmí chronickou bolest vyhodnotit ve svém poznání jako situaci, kterou není schopen zvládnout. Bolest totiž není jen pasivním odrazem toho, co se v organismu děje, ona je přes složitě a dnes již známé neurochemické děje vždy spojena i s aktivním řešením problému. A právě podle toho, jak ji vyhodnotíme, povede k jeho zlepšení, nebo naopak k jeho aktivnímu zhoršení. S tím je potřeba počítat.

■ **S tímhle principem pracujete i vy ve své pohybové terapii, na něm stojí vaše metoda, kterou léčíte své pacienty. Mohu se ze-**

Foto: Michal Šula / MAFRA, ČTK

Byl členem lékařského konzilia, které se staralo o prezidenty Václava Havla i Václava Klause. V roce 2007 dostal od Klause medaili Za zásluhy o stát v oblasti výchovy a vědy. Posléze byl i členem týmu, který pečuje o zdraví prezidenta Miloše Zemana.

ptat, jak přemýšlíte o budoucnosti v souvislosti se svou zátěží?

Beru to tak, že v budoucnu to bude s pohybem asi horší, ale nějak tuhle otázku neřeším. Mám dobrého kamaráda, je u mě primářem na spinální jednotce (*pro pacienty s těžkým postižením páteře, pozn. red.*), jezdí na vozíku, má úrazem poškozené i horní končetiny, je na tom mnohem hůř než já a musel se s tím prostě vypořádat. On ne onemocněl svým problémem, on ho řešil aktivním životem a prací. Takže i když člověk nemůže chodit, neznamená to dnes, že nemůže normálně žít.

■ Jste otcem tří dětí, dospělé dcery a dvou mladších synů. Vedete je životem v duchu svého nabytého poznání, řekněme možná životní filozofie?

Chtěl jsem, aby mé děti sportovaly, protože sport znamená, že si musíte něco odepřít, musíte se překonat a musíte si někdy sáhnout na dno. Je to v životě potřeba, protože jinak se člověk hroučí z představy, že je na dně, a přitom má dolů ještě notně daleko. Koneckonců ono i sedět nad knížkou do rána a studovat bolí. Jenomže my tím, že žijeme v blahobytu, máme větší tendenci od všeho, co začne bolet nebo je nepříjemné, ihned odejít. A člověk přece nemůže žít jenom takový život, kde si neustále všeho užívá a uspokojuje všechny své potřeby a slasti. To by se společnost zvrátila. Myslím, že dnešní děti, ale i dospělí, potřebují

čas od času připomenout, že utrpení je součástí lidské existence. Vždyť ono to musí bolet a my se přes to musíme přenést! To je cesta k sebepoznání a umění sdílet utrpení s druhými. A to se snažím ve svých dětech pěstovat.

■ Jak to děláte?

Člověk musí i na sobě ukázat, že nemůže uhybat všemu, co je nepříjemné nebo co začne trochu bolet.

„Ono to musí bolet a my se přes to musíme přenést.“

■ Prostřední syn se chystá na vysokou školu ekonomickou, váš nejmladší ještě studuje gymnázium a prý ho láká biologie. Nepřál jste si, aby některý z potomků šel ve vašich stopách?

Nemám takovou snahu a jsem možná i rád, že to tak je, protože kdyby mělo být v mém oboru některé z mých dětí, bude to pro něj vždycky těžší. Já se své děti nesnažím nijak orientovat. Chci, aby si svou cestu vybraly samy, podle toho, jak to cítí, a aby se k tomu samy dopracovaly, jako jsem se dopracoval já.

■ Dnes máte své nástupce ve studentech dvou vysokých škol, katedru fyzioterapie se vám podařilo vybudovat i na lékařské fakul-

tě, školíte leckde po světě, jste jedničkou ve svém oboru, ale místo sklizně vavříků se stále o něco nového snažíte. Co je tím hnačím motorem?

Patří to k mé povaze. Snažím se, aby náš obor byl plnohodnotnou součástí medicíny. K tomu je potřeba, aby se zkvalitňovalo vzdělání a nedocházelo k onomu obávanému vyčleňování z medicíny. A je pro mě navýsost důležité, aby naši pacienti, kteří se nevyлéčí úplně, dosáhli na takové podmínky, jež jim dovolí stát se co nejméně závislými na druhých, ale také na sociálním systému. Umožní jim, aby mohli žít se svou rodinou, našli si práci či dostudovali. Rehabilitační léčba zkrátka nekončí za dveřmi nemocnice. A to by měl být náš cíl.

■ To při vši dobré vůli asi i u vás, v sofistikovaném Centru pohybové medicíny, těžko obsáhnete.

Neobsáhnete, a proto se angažuji v některých organizacích, založil jsem vlastní nadaci a společně hledáme další cesty, jakým způsobem rehabilitační systém v jednotlivých etapách vývoje onemocnění nastavit, aby měl pro nevyлéčitelné pacienty smysl. Když totiž tento návazný systém nebude fungovat, vynaložíme v léčbě pacienta neskonale mnoho energie i peněz a výsledek bude bezúspěšný.

Radka Červinková

Přestože Pavel Kolář pomáhá ostatním, od 28 let ví, že trpí Bechtěrevovou chorobou, což je bolestivé revmatické onemocnění, která způsobuje onemocnění obratlů a tuhnutí páteře. Stejnou nemocí v minulosti trpěl například Karel Čapek.